

Datum
2022-02-28

Dnr
512-10261-2022

Ändringshistorik

Datum	Version	Ändrad av	Ändringar
2022-02-28	1	Karin Joelsson	Skapat dokument

Restaureringsplan för N2000-området Ängsö inom projektet LIFE RestoRED

LIFE19 NAT/SE000172

Summary

This document provide a brief overview of the measures that will take place in the LIFE RestoRED project at the N2000 site Ängsö SE0110041. Location of different actions can be seen in the maps in the end of this document.

Om Projektet

Projektet LIFE RestoRED arbetar med att restaurera skötselkrävande naturtyper, mestadels betesmarker och slåtterängar. Arbetet utförs inom N2000-områden under åren 2021 till 2027. Naturtyperna som restaureras finns med på den rödlista för naturtyper som EU tagit fram. Arbetet som omfattas av den här restaureringsplanen utförs av Länsstyrelsen i Stockholm. Läs mer om projektet på webbplatsen www.liferestored.se.

Uppgifter om området

Natura 2000-område: SE0110041 Ängsö

Nationalpark: Ängsö

Län: Stockholm

Kommun: Norrtälje

Förvaltare/kontaktperson på Länsstyrelsen: Karin Joelsson

Koordinater för restaureringsområde: 59°36'58.6"N 18°45'42.6"E

Beskrivning av objektet

Ängsö är en ö i den inre delen av Stockholms skärgård, en dryg mil söder om Norrtälje. Det är kuperat med bergidagen på höjderna och svallad morän i de lägre markerna. Marken i de lägst liggande områdena i söder består av lera. Jordarna har ett betydande innehåll av kalk, vilket ger en artrik flora. Den södra delen av ön är ett småskaligt mosaiklandskap som kännetecknas av slätterängar, betesmarker, betad lövskog och täta blandskogar. Den nordöstra delen av ön domineras av barrskog.

I slutet av 1800-talet var Ängsö en betydligt öppnare miljö än det är idag. En större areal äng slåttrades och större områden hölls öppna av djur som betade. De områden som idag har större inslag av barrträd var också öppnare marker i slutet av 1800-talet tack vare kontinuerlig plockhuggning för husbehov och hårdare betestryck.

Syfte och mål med åtgärderna i projektet

Syftet med åtgärderna på Ängsö i det här projektet är att återskapa mer av det kulturlandskap så som det såg ut på Ängsö i slutet av 1800-talet, dels för att gynna hävdberoende växter och därmed även insektsfaunan, dels för att bevara den värdefulla kulturmiljö som Ängsö utgör. Naturtyperna lövängar (6530) och trädklädd betesmark (9070) ges en stärkt ekologisk status genom att avverka träd och buskar som är av igenväxningskaraktär för att friställa ädellövträd och bärande träd och buskar samt förbättra förutsättningarna för hävdberoende växter. Vid slutet av projektet ska framtida skötsel av området vara ordnad genom att området fortsätter att skötas med traditionell slätter och/eller betas. I möjligaste mån ska miljöstöd sökas för marken för att finansiera en del av den löpande skötseln efter projektets slut.

Allmänheten ska ha fått kunskap om projektet genom skyltning och informationsmaterial.

Tillgängligheten i området ska ha ökat genom att området blir mer lättframkomligt och attraktivt för besök genom restaurering samt genom uppsättning av tre självstängande grindar.

Pollinatörer och insekter och andra arter kopplade till död ved kommer att gynnas i det här objektet genom exempelvis högstubbar, ringbarkning, faunadepåer, friställning av blommande och bärande buskar och skapande av gläntor.

Tabell 1 Naturtyper som omfattas av projektåtgärder

Naturtypskod	Natura 2000 naturtyp (namn)	Areal (ha)
6530	Lövängar	2,1
9070	Trädklädd betesmark	20,0
Utv mot 6530	Utvecklingsmark mot lövängar	6,2

Åtgärder som är aktuella i N2000-området SE0110041 Ängsö

Tabell 2 Planerad omfattning. Nytt värde anger förändringar jämfört med ansökan.

Action	Namn	Längd (m)	Area (ha)	Antal	Nytt värde
C1.1	Röjning och avverkning		28,3		
C2.1	Stängsling	720			
C2.4	Stängselgenomgång			3	
D1	Fotodokumentation			1	
D2.1	Uppföljning av naturtyper			1	
D2.2	Florauppföljning torra friska marker			1	
D3.2	Uppföljning av fladdermöss			1	
D5.2	Planering och utvärdering av åtgärder för pollinerare			1	
D5.3	Planering och utvärdering av skapande av död ved			1	
E1.1	Obligatorisk projektskylt			1	
E1.2	Temaskylt			1	
E2.4.1	Fördjupningskurs/ws för naturvårdsspecialister			1	

Beskrivning av åtgärderna

Action C1.1 Röjning och avverkning

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: Hösten 2021, 2022 och 2023

Beskrivning:

Område A – väster om Långängen:

Hasselbuskarna ska gallras till ett glest bestånd, ca hälften av hasseln tas bort. Spara i första hand grov, gammal hassel. Trädskiktet gallras ut så att trädbeståndet endast består av enstaka solitära träd, främst ek och lind. Återhamling av tidigare hamlade lindar då detta är möjligt. Enstaka gamla grova tallar behålls och någon yngre om dessa har möjlighet att utvecklas till gamla grova tallar. Oxel lämnas kvar, om den inte konkurrerar med äldre ekar. I strandkanten – öppna upp mot vattnet, gallra bort ung al och tall och en stor del av buskarna. All unggran gallras bort. All klenare lönn gallras bort. Blommande buskar, tex rosbuskar, lämnas kvar i större koncentrationer företrädesvis i steniga och solbelysta lägen – i övrigt röjs dessa buskar bort. Fältskiktet ska vara väl rensat från grenar och diverse

röjningsrester vid avslutat uppdrag. Klenare stammar, grenar, toppar och ris eldas upp på plats. Lämpliga eldningsplatser är ”potatisåkern”, Västerslätt och på lämpliga ställen utmed vattnet. Åtgärder för pollinatörer och för att skapa död ved beskrivs närmare under Action D5.2 och D5.3.

Område B – Blötängsbacken

Mål: löväng med relativt glest trädskikt bestående av främst ek, lind och äppelträd. Cirka hälften av trädskiktet gallras bort. Samtliga alar inom området avverkas. Fältskiktet ska vara väl rensat från grenar och diverse röjningsrester vid avslutat uppdrag. Klenare stammar, grenar, toppar och ris eldas upp på plats. Åtgärder för pollinatörer och för att skapa död ved beskrivs närmare under Action D5.2 och D5.3.

Område C – Norrudden

Röjning av träd och buskar i den omfattning att ett öppet strandområde med glest träd- och buskskikt bestående av karktärstallar, ek, idegran och sammanhängande bestånd av blommande buskar uppnås. Fältskiktet ska vara väl rensat från grenar och diverse röjningsrester vid avslutat uppdrag. Klenare stammar, grenar, toppar och ris eldas upp på plats. Åtgärder för pollinatörer och för att skapa död ved beskrivs närmare under Action D5.2 och D5.3.

Område D – Västerskogen

Område E – Svartviken

Område F – Idviken

Action C2.1 Stängsling

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2025-03-31

Genomförs: Vår 2024

Beskrivning: Stängsling med trögärdesgård kombinerat med vanligt elstängsel öster om Långängen, ungefär samma stängseldragning som på kartan från 1899. De synliga delarna ska bestå av trögärdesgård av Roslagsmodell, delarna som går genom hög vass genom Storemaren ska bestå av elstängsel med två eller tre trådar. Två grindar som möjliggör passage med traktor ska också finnas.

Action C2.4 Stängselgenomgång

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2025-03-31

Genomförs: Vår 2024

Beskrivning: Självstängande grindar vid tre ställen.

Action D1.Fotopunkter

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: Sommar 2021

Beskrivning:

För att dokumentera effekten av restaureringsåtgärderna kommer foton att tas på strategiska platser före restaureringsåtgärder och efter genomförda åtgärder. Fotopunkterna finns utmärkta på karta nedan.

Fotodokumentation sker också under genomförandet av projektet och publiceras som en enkel rapport på projektets webbplats www.liferestored.se.

Action D2.1 Utvärdering av bevarandestatus för naturtyper

Möjlig tidsperiod: 2026-03-01 till 2027-02-28

Genomförs: 2026

Beskrivning: Efter genomförd restaurering ska en bedömning göras om statusen för de naturtyper som restaurerats har förbättrats. Bedömningen sker genom observationer på plats och kan genomföras av den som ansvarat för restaureringen, eller en särskild inventariare. Data från genomförda inventeringar av arter och naturtyper används också som underlag för bedömningen. Bedömningen kommer slutligen att registreras i Naturvårdsverkets databas NNK.

Action D2.2 Florauppföljning torra till friska marker

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-08-31

Genomförs: Sommar 2022.

Beskrivning: För uppföljning av flora används "Manual för uppföljning av betesmarker och slåtterängar i skyddade områden" <http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/miljoovervakning/Uppf-skyddade-omr/Manualer/6-uf-manual-gras-marker-faststalld-2010-05-03-b.pdf>, som finns publicerad på Naturvårdsverkets webbplats. Endast de delar som rör uppföljning av flora och strukturer i punktutlägg (smårutor 0,5*0,5 m) genomförs.

Resultaten kommer publiceras på projektets webbplats www.liferestored.se och på Länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se/stockholm.

Action D3.2 Uppföljning fladdermöss

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-08-31

Genomförs: Sommaren 2022

Beskrivning: För uppföljningen används "Undersökningstyp Fladdermöss – artkartering Version 1:2, 2021-04-14" som finns publicerad på Naturvårdsverkets webbplats.

Inspelningsboxar kommer att placeras på lämpliga ställen, de ska sättas upp spritt över området och i olika miljöer. Metoden kommer att kompletteras med manuell inventering under en natt. Resultaten kommer publiceras på projektets webbplats www.liferestored.se och på Länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se/stockholm.

Action D5.2 Planering och utvärdering av åtgärder för pollinerare

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: Höst 2021, sommar 2022, sommar 2023.

Beskrivning: I samband med restaureringsåtgärder kommer särskild hänsyn tas till pollinerarnas framtida miljö. Vid restaureringen kommer till exempel bryn att göras flikiga och blommande buskar att friställas. Gläntor skapas för att skapa varma rum inom området. Särskild hänsyn för områden med spenört kommer att tas väster och öster om Långängen.

Åtgärderna finns utmärkta på karta nedan. För planeringen av pollinerarnas miljö har projektets receptsamling för möjliga åtgärder använts och efter genomförd restaurering kommer insatsen att utvärderas och dokumenteras i projektets databas.

Resultaten kommer publiceras på projektets webbplats www.liferestored.se och på Länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se/stockholm.

Action D5.3 Planering och utvärdering av skapande av död ved

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: Höst 2021, 2022, 2024.

Beskrivning:

I samband med avverkning av träd inom action C.1 kommer död ved att skapas. Flera fauna-depåer kommer skapas av nedtaget virke, i första hand av de grövsta stammarna. Flera högstubbar kommer skapas och träd kommer att ringbarkas. För planeringen av vilken död ved som ska skapas har projektets checklista använts och efter genomförd avverkning kommer insatsen att utvärderas och dokumenteras i projektets databas. Åtgärderna finns utmärkta på kartan nedan.

Action E1.1 Obligatorisk projektskyt

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2022

Beskrivning: En skylt som beskriver projektets arbete kommer att sättas upp inom området.

Action E1.2 Temaskylt

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2023

Beskrivning: En skylt som beskriver lövängar kommer att tillverkas och sättas upp inom området.

E2.4.1 Fördjupningskurs/ws för naturvårdsspecialister

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2024

Beskrivning: Kunskapsöverföring rörande restaurering av lövängar till sakägare, kollegor, organisationer som förvaltar natur, forskare i Sverige och EU.

Kartor

Bild 1

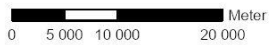

Bild 2

LIFE-programmet

Den här restaureringsplanen har producerats med stöd av Europeiska kommissionens LIFE-program. Ståndpunkter och faktainnehåll representerar projektet LIFE RestoRED och representerar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens eller byrån CINEAs uppfattning eller ståndpunkt. Läs mer om LIFE-programmet på EU-kommissionens webbplats : <https://ec.europa.eu/easme/en/life>